

פרק ה' - הגירה ועלייה

1. הגירה

הגירה בין-יישובית - שינוי מקום מגורים תוך מעבר מיישוב אחד לשני בתוך הארץ. הנתונים אינם כוללים השתקעות ראשונה של עולים, אבל כוללים שינוי כתובת של עולים בתוך הארץ. נכנסים (בהגירה בין-יישובית) - תושבים שנכנסו להתגורר ביישוב לאחר שעברו אליו מיישוב אחר בארץ והשינוי נרשם במשרד הפנים.

יוצאים (בהגירה בין-יישובית) - תושבים שיצאו מיישוב ועברו ליישוב אחר בארץ והשינוי נרשם במשרד הפנים.

מאזן הגירה בין-יישובית - ההפרש בין הנכנסים ליוצאים ביחידה גאוגרפית מוגדרת.

הגירה תוך-יישובית - שינוי מקום מגורים תוך מעבר מתת-רובע אחד לתת-רובע אחר בתוך ירושלים. תנועות אוכלוסייה - הנתונים כוללים: מהגרים בהגירה בין-יישובית לירושלים וממנה, מהגרים בין תתי-רובע בירושלים (הגירה תוך-יישובית) ועולים שמקום השתקעותם הראשון בישראל הוא בירושלים. נתוני הגירה בין-יישובית והגירה תוך-יישובית מבוססים על עיבודים שנעשו מתוך קובץ השינויים, כפי שנרשמו במרשם התושבים במשרד הפנים.

שיעור הגירה - שיעור ההגירה לאלף תושבים מחושב ביחס לאוכלוסייה הממוצעת (סיכום האוכלוסייה בראשית השנה ובסופה וחלוקת הסכום לשניים).

נתוני ההגירה המופיעים בלוחות מרכיבי גידול האוכלוסייה בפרק ג' שונים מאלו המופיעים בלוחות שבפרק ה', לפירוט נוסף ראו במבוא לפרק ג'.

מטרופולין ויישובי סובב ירושלים – לוחות ה/9, 16, 17 עוסקים בדפוסי ההגירה במטרופולין ירושלים וביישובי סובב ירושלים. לפירוט על הגדרת המטרופולין ועל הגדרת יישובי סובב ירושלים ראו מבוא לפרק א'.

מגבלות הנתונים

הנתונים מבוססים על הודעות התושבים על שינוי כתובת למשרד הפנים. רבים אינם מקפידים לדווח על השינוי בזמן או שאינם מדווחים עליו כלל. לכן קיים פער בין מועד שינוי הכתובת לבין רישומו, כאשר הרישום אינו כולל את כל השינויים. כך, הנתונים אינם משקפים מקרים שלא דווחו או מקרים שדווחו באיחור.

לפער שבין מועד השינוי לבין מועד רישומו במרשם התושבים ישנה השפעה בעיקר על הנתונים של שכונות המגורים החדשות.

בסוף 1981, בנוסף להודעות הרגילות של תושבים על שינוי כתובתם, החלו ברישום שינויי כתובת גם על פי טופס הוצאת דרכון, בקשת תעודת זהות והודעת לידה (השימוש בהודעת לידה הופסק באמצע 1990). אלה הביאו, החל מ-1982, לגידול ניכר במספר שינויי הכתובות.

בנוסף למגבלות הנתונים הנובעות מחוסר דיווח או דיווח מאוחר של תושבים על שינוי כתובתם למשרד הפנים, קיימת בעיה בהערכה של מספר התושבים הערבים החיים בירושלים כמו גם את היקף הגירתם מהעיר ואליה. גודלה של קבוצת אוכלוסייה זו והגירתה בלתי ידועות, האומדן להן הוא בגדר השערה בלבד ולכן אינו בא לידי ביטוי בנתוני האוכלוסייה וההגירה המופיעים בשנתון. לפירוט נוסף ראו במבוא לפרק ג', תחת "אומדן האוכלוסייה".

2. עלייה

עולה - אדם הנכנס לארץ לישיבת קבע לפי חוק השבות או לפי חוק הכניסה. לא כולל אזרחים עולים.

השתקעות ראשונה של עולים - מקום המגורים הראשון של העולים בארץ כפי שרשם בעת עלייתם.

נתונים על מעבר עולים מהיישוב הראשון בו השתקעו ליישובים אחרים, נכללים בהגירה בין-יישובית.

עולה בכוח - אדם שנכנס לארץ באשרת עולה בכוח. בתקנות משרד הפנים, הוגדר עולה בכוח כ"אדם הזכאי לאשרת עולה או לתעודת עולה לפי חוק השבות (תש"י 1950), ורוצה להיכנס לישראל ולשהות בה לתקופה העולה על 3 חודשים". החל מ-1991 עולה בכוח הוא מי שזכאי לאשרת עולה או לתעודת עולה לפי חוק השבות (תש"י 1950), ורוצה לשהות בישראל עד 3 שנים, כדי לבדוק את האפשרות והתנאים להשתקעות בישראל.

אזרח עולה - אדם שנולד לאזרח ישראלי בעת שהותו בחו"ל ונכנס לישראל בכוונה להשתקע.

בעשרים השנים האחרונות חלו שינויים בדפוסי העלייה לישראל, גל העלייה של שנות ה-90 כלל בעיקר עולים מברית המועצות לשעבר. החל משנות ה-2000 מרבית העולים מגיעים ממדינות מערביות. ראוי לציין שהעולים של שנות ה-90 נחשבים לעולים וותיקים ומאפייניהם שונים מאלו של עולים חדשים. לכן, בלוחות העולים (ה/19, 20) מוצגות שתי חלוקות עיקריות האחת מציגה רק את העולים שהגיעו לארץ החל משנת 2000, והשנייה מציגה את כל העולים שהגיעו משנת 1990 ואילך בהם עולים חדשים וותיקים.

3. רשימת המקורות ללוחות

לוחות ה/17-1 : עיבודים על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הגף לאוכלוסייה.

לוחות ה/18-22 : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הגף לדמוגרפיה וקליטת עלייה.